

Sandoikens Bataljons årsrapport 1931

Referat fra Aktiv Komité v/ Chr. Pedersen. Valg avholdtes søndag 2/2-1931 og følgende ble valgt:

Offiserer 1931.

Georg Rosendahl	Sjef
Fredrik Skulstad	1. kompanisjef
Paul Larsen	2. kompanisjef
Henrik Hansen (Muri)	2. løytnant
Olav Hole	4. løytnant
Petter Pedersen	Fanebærer
Leon Rosendahl	1. faneoffiser
Peder Pedersen	2. faneoffiser
Edmund Pedersen	Tamburmajor
Olav Madsen	Adjutant
Kjell Rosendal	1. troppsjef
Oluf Larsen	2. troppsjef
Henrik Henriksen	3. troppsjef
Trygve Jacobsen	4. troppsjef
Robert Olsen (Valding)	oppslager
Kjell Møvik	slager
Bjarne Solberg	slager

Offiserer og troppsjef 1931.

Valget foregikk med en del kluss da det fant sted noen forrykninger etter som en del tidligere offiserer ikke ble valgt. Korpset befant seg i en luksussituasjon ettersom tilgangen på offiserer var større enn korpset kunne ta imot.

Korpset ble i år forsinket av snøen. Det ble umulig å holde eksersis på grunn av den dype slapsen og man kom i gang to uker senere enn vanlig. Dette til tross er korpset bedre enn noen sinne. Antallet soldater er riktig nok bare ca 50, men det kan ha sin årsak i at det ble innført en bestemmelse om at guttene skulle stille i lange benklær. (Mange gutter hadde i beste fall en lang bukse og mødrene måtte ta av og sy på båndene på for hver eksersisdag dersom buksen var i bruk ellers i uken red. anm.).

Til korpsets utmarsj som var berammet til 16/4 hadde Aktiv hadde avtalt at Sandvikens Ungdomskorps skulle spille, og alt så ut til å klaffe. Imidlertid hadde ungdomsmusikkorpsene dannet et forbund og dermed økt sine priser med kr. 20.- for utmarsj og kr. 5 for landtur slik at det nå kostet hhv. kr. 75.- og 150.-.

4. pelotong 1931. Stående til venstre: Olav Hole løytnant.

På et møte som søndagskorpsenes offiserer holdt angående dette, ble det av disse inngått en overenskomst om å boikotte ungdomskorpsene. Dette fant vår komité rimelig, men beklagelig ettersom vår sang og marsj er vanskelig å spille og Sandvikens ungdomskorps det eneste som kan den. Imidlertid ble det av komiteen og offiserene besluttet å søke samarbeid med Skansens og Verftets Kompani for å avholde en felles utmarsj. Komiteen sendte da et brev til Skansesjefen, og dette ble meget godt mottatt, og fellesutmarsjen ble bestemt med avsluttende oppvisning på Møhlenpris. Komiteen hadde regnet med å spare noen kroner på musikken ved dette arrangementet, da vi gikk ut fra at vi skulle gjøre det samme som man gjorde ved fellesutmarsjen, denne gang med Skansens og Mathismarkens Bataljoner. Her brukte vi kun ett musikkorps idet

alle korpse marsjerte sammen med musikkorpset i midten. Nå ble det imidlertid besluttet at hvert korps skulle ha sitt musikkorps, og at gamlekarene skulle møte frem under det gamle flagg. De andre korpse hadde sikret seg 20 mann fra Brigademusikken á kr. 10.= kr. 200.-, og det ble for oss vanskelig å skaffe musikk. Offiserene fikk da fatt i Nordnæs Bataillons (sic.) Musikkorps, og prisen var kr. 60.-. Om ikke akkurat musikken var den beste så tjente da korpset kr. 40.- på historien. Stor var skuffelsen under inn- og utmarsjen på Møhlenpris da de andre hadde sine marsjer mens vi, som har både sang og marsj, ikke fikk denne fremført fordi det bare er Sandvikens ungdomskorps som har notene.

*Korpset oppstilt på Sandvikstorget en vanlig marsjsøndag i 1931
sjef Georg Rosendal.*

Utmarsjen gikk til Bellevue, og gamlekarene samlet seg på Kalfartoppen kl. 18:00 om ettermiddagen. Korpset var meget pent og, tradisjonen tro, samlet det en mange tilskuere. Ørnefanen ble båret av en gammel fanebærer, maskinist Peder Pedersen. Han følte seg som om han ennå var ung og marsjerte da også som om han nettopp var sluttet i korpset. Det er bemerkelsesverdig hvordan spesielt sjøfolk og utvandrere henger ved korpset med sine erindringer fra barndommen, og ikke minst for disse bør korpset opprettholdes og vernes. Det kan i den forbindelse nevnes, at en nå hjemkommet norsk-amerikaner, Julius Steen, som hadde vært borte i 36 år, sto og så på korpset en søndag. Han kunne ikke kjenne Sandviken igjen, sa han, men korpset var som da han reiste, og det var som å treffe igjen en god, gammel kjenning. Han var nummerbærer det året "Prinsen" var sjef i 1888. Korpset fikk kr. 5.- av Julius Steen.

Oppvisningen på Møhlenpris ble for våre gutter en hard prøvelse. Korpset var nemlig så uheldig, eller skal vi si heldig, å være sist ute med å optre. Den lange ventetiden etter en anstrengende

marsjdag samt spenningen for hvordan det ville gå, gjorde dem både stive og nervøse. Skansens Bataljon var først, og de gjorde sine saker godt. Litt nervøsitet preget øvelsene og en hel del kommandouttrykk gjorde at det hele virket noe langtekkelig. Verftets Kompani, som var bekjent for sin gode eksersis, virket langsom i takten, særlig bar springmarsjen preget av dette. Ellers gjelder for begge korps at de brukte mye linjemarsj, og alltid marsjerte opp til utgangsstilling etter endt øvelse.

Så var det Sandvikens tur, og de fleste trodde sikkert at her ble det med en defilering. Stemningen blant gamlekarene var ikke særlig høy, men selv visste jeg at ble ikke offiserene nervøse, var vårt program fullt på høyde med de to andre korps. Stemningen hos de eldre ble nå en annen og marsjen til Sandviken ble det rene triumftog.

Det ble avsluttet på Sandvikstorget med defilering og parade kl. 22:30 etter at herr Peder Pedersen i en tale hadde takket guttene for oppvisningen, samt sjefens takketale til de eldre. Med dette avsluttet en av de beste dager i korpsets historie.

Bergen, 1/5-1931.
Chr. Pedersen (sign).
sekr. Aktiv Komité.

Om Aktiv Komites arbeid vinteren 1930-31 skriver sekretæren følgende: Aktiv Komité har i vinterens løp hatt forskjellig å stelle med. På møte i Konsertpaleet 22/10-31 ble det avgjort å leie Lahns hus (Sprøytehuset som tidligere er gjengitt). Dessuten fikk komiteen bevilget kr. 20.- til hjelp for Dameklubben. Tanken var å holde en utlodning og å holde denne i vårt eget hus, men hertil trengtes å foreta en del reparasjoner på huset og å anskaffe bord og benker. Vi var så heldige å få fatt på Ragnvald Bessesen, som var utdannet tømmermann og hadde deltatt i korpset. Han hugget ren tømmerveggene slik at de ble slette, og vi kunne da tapetsere på veggene. Tidligere var det tapetsert på papp, men herved oppsto det et hulrom mellom veggen og pappen hvor miten da drysset ned og ble liggende og lukte. Bessesen arbeidet bord og 4 benker samt en ny trapp uten å ta en øre i arbeidspenger. Vi foreslo herr Bessesen opptatt i huskomiteen i stedet for Arthur Sørensen, som jo sitter i historiekomiteen. Foruten dette har vi fått et bord hos herr Savland. Fra herr Savland og Nicolay Jensen har vi fått penger til en flaggkiste.

Utlodningen ble satt i gang 23/3-1931 og ble til å begynne med meget vellykket, men så kom påskehelgen og senere konflikter og arbeidsløshet som sinket loddsalget. Vi hadde regnet med atskillig mer søkning av virkelig interesserte Sandviksfolk, men ble sørgelig skuffet. Det som hittil er innkommet stammer for det meste fra Wilhelmineborg, både hva tombola og loddsalg angår.

Det forlanges nå for neste sesong rifler, og vi trodde vi skulle få inn så mange penger at dette kunne oppnås, men nå er det kun vel en måneds tid igjen, og utsiktene er små. Damene har vært tapre og utført godt arbeid. Disse er nå kun 13 stykker, men burde vært mange flere.

To ganger er der i Sprøytehuset avholdt pølsefester, som har forløpet rolig og koselig. Dette for å vise at lokalet er fullt brukelig til sammenkomster. Siste gang, den 15/4-31, ble det avduket et stort bilde av herr Breder Gundersen, og tanken er å få oppslått bilder av stifterne og andre menn der står korpset nær.

5/5-1931.

27. mai 1931 i anledning Dreggens Buekorps 75 års jubileum var Kong Haakon den 7. til stede på Bergenhuss. Fredrik Skulstad jr. forteller historien:

"Buekorpsenes parade for H.M. Kong Haakon 7. på Bergenhuss 27. mai 1931."

"Denne hendelsen kommer jeg aldri til å glemme". Slik begynner Fredrik sin beretning, og fortsetter: "Jeg satt og spiste middag samme dagen da det kom beskjed at jeg måtte komme i telefonen hos fru Josephsen. Det måtte ha vært etter kl. 14:00, for den gangen hadde vi middagstid mellom kl. 13:30 og 16:00, og jeg pleide å bruke en halv time hjem fra sentrum. Fru Josephsen hadde en liten manufakturbutikk sammen med sin søster fru Holmedahl i Sandviksveien 23, hjørnet mellom Festergrenden og Sandviksveien. Da jeg kom dit lå der beskjed til meg at jeg måtte ringe Georg Rosendahl som da var sjef for bataljonen. Jeg var l. kompanisjef. Han ba meg samle korpset for sammen med Skansens Bataljon og Verftets kompani og de tre lørdagskorps å hilse på kongen på Bergenhuss kl. 16:00 samme dag.

Selv kunne han ikke rekke å komme tidsnok fra jobben og ut i Sandviken. Til å begynne med nektet jeg, fordi jeg mente at det ville være altfor kort tid til å få samlet nok gutter. Men han ga seg ikke, Sandvikens Bataljon måtte møte. Hva skulle jeg gjøre?

Det var en fin, varm sommerdag slik vi ofte pleide å ha det på den tiden. Plutselig slo det meg at jeg sikkert ville finne en del av våre soldater blant guttene som var i bad på Holmen (Kristianholm, bedre kjent som Flygaren, red. anm.). Jeg løp ned på Sandvikstorget, og ganske riktig, indre Holmen lignet et fugleberg av nakne kroppar som solte seg etter badet. Så var det bare å få fatt i en båt. Det gikk fint. Jeg rodde ut og kommanderte guttene hjem og skifte på seg uniformen og samtidig gi beskjed til de korpskamerater de kunne nå om å møte på Sandvikstorget kl. 15:30. Vi skulle hilse på Kongen. Deretter var det hjem til de offiserer som ikke var i arbeid med beskjed, telefonere til juniorsjefen på kontoret for å be seg fri om ettermiddagen, og til slutt hjem og få på seg uniformen.

Da jeg kom på Sandvikstorget igjen, ble jeg behagelig overrasket, der var ganske mange møtt frem. Vi ble de siste som marsjerte inn på Bergenhuss, og det var bra, for jeg var ikke så høy i hatten, men jeg fikk se hvordan de andre korpsene tok situasjonen så da kongen endelig kom til oss, kommanderte jeg "Presenter gevær" da Kongen kom til fanegarden. Han mønstret l. kompani og håndhilste så på meg som sto midt foran bataljonen med senket sabel. Kongen spurte meg om dette var en avdeling av de såkalte søndagskorps, og jeg svarte at det var Sandvikens Bataljon, og at vi måtte eksersere om søndagene fordi en stor del av soldatene og offiserene arbeidet etter skoletid på hverdagene, og at vi derfor ikke hadde kunnet møte fulltallig frem i dag. Så ville han vite hvor gamle guttene måtte være for å bli tatt opp i korpset. Han fikk til svar at de måtte være 9 år, men jeg la til for sikkerhets skyld, at hvis en gutt var stor og grei, tok vi det ikke så nøye. Kongen sa da at det var bra at vi så gjennom fingrene med det. sitt.

Dermed mønstret kongen 2. kompani og tok så plass foran Vaktstuen. Helt fra Kongen passerte vår fanegarde, snakket med meg og til han passerte den siste soldaten blåste hornblåseren vår fanfare på hornet sitt. Til slutt marsjerte korpsene ut, og da de passerte kongen ble han hilst med et "Se til høyre giv akt" og med senkede sabler og faner.

Det var en glad og lettet l. kompanisjef som etterpå kunne takke guttene på Sandvikstorget og kommandere "tre av".

Da jeg kom på kontoret dagen etter tok en kollega meg i hånden og sa "håper du ikke har vasket hendene dine siden i går ettermiddag".

Christen Tvedt har notert om kongeparaden at bataljonen vår var i en form som de ansvarlige har den største ære av, og var til stor heder for alle korpsets venner. Videre at Sandvikens Bataljon var invitert til paraden i brev datert 26/5-1931 av Dreggens Buekorps ved sjefen Joachim Wiesner.

Om korpset mellom utmarsj og landtur heter det at det ble drevet iherdig med øksersis og at det har vært og forskjellig, som løp og skyteøvelser, men i hovedsaken mest med øksersis, hvor korpset har forbedret sin stil betraktelig siden utmarsjen. Guttenes antall har holdt seg uforandret på 50-60, og interessen for de forskjellige ferdigheter har vært stor. Ikke minst gjelder dette for offiserene der alle uten unntak har lagt stor interesse for dagen. Løp og skyting gikk etter programmet, men det ble litt kluss med skytingen da der ble noen formaliteter med anskaffelse av ammunisjon.

Landturen ble avholdt 20/6. Denne gikk til Sunnfjordheimen med avreise fra Nyekaien (Ludebryggen) med D/S "Øygar". Været var meget dårlig, men heldigvis var der en liten stopp i regnet da korpset reiste, slik at guttene kom tørre frem og i hus. Ellers var tilslutningen om morgenen dårlig. Det hadde lyktes å få Sandvikens Ungdomskorps til å spille for oss, og det skyldes for en stor del disse at korpset kom så noenlunde skadeløs fra utgiftene. De var, tross det elendige været om kvelden, meget iherdige.

Tilbaketuren foregikk med D/S "Oster", en god og stor båt, men meget sen ved ankomst. Hadde vært vært galt om morgenen, så var det ikke måte på regn om kvelden. Det formlig pøste ned, men på tross av dette hadde publikum møtt tallrik frem på Sandvikstorget. Guttene hadde gledet seg til å få holde oppvisning, men dette var dessverre umulig å få til, delvis på grunn av været, men også fordi det var så sent. Det var så mørkt at man måtte benytte fyrstikker for å se og lese skrift. Dog kunne enhver se på den måten avslutningen fant sted, at disiplin og raskhet var noe helt annet enn noen gang tidligere, og guttene var i fin form.

Etter at de forskjellige medaljer var utdelt og taler holdt, avsluttet korpset med en stilig defilering i kolonne og parade for flagget, og hermed avsluttet korpset et år der i korpsets historie må betegnes som et fornyelsens år til glede både for passive og aktive Sandviksgutter. Vi vil komplimentere sjefen og hans dyktige offiserer for den gode ledelse av korpset.

Ørneorden ble tildelt følgende i 1931:

4. pelotongsjef Olav Hole
Soldat Alf Hårvik.

Her følger en oppsummering av Aktiv Komité's arbeid i 1931 med kommentarer:

På Rådsmøte i Sprøytehuset i oktober måned forelå det et regnskap fra Sandvikens Bataljons Dameklubbs utlodning. Det endte med kr. 837.90 brutto og dette må sies å være bra.

Det utspant seg en sterk diskusjon angående bruken av overskuddet. De fleste medlemmer av Aktiv Komité ville benytte pengene til innkjøp av rifler, men sekretæren mente at korpset til enhver tid trengte en viss beholdning av kontanter til å møte løpende utgifter. Det ble derfor vedtatt å sette av kr. 250.- til innkjøp av rifler, med forbehold om at guttene skaffet til veie de resterende kr. 350.- til 60 rifler. Carl O Carlsen skjenket da 10 rifler til korpset på betingelse av at guttene selv skaffet de resterende kr. 250.-. Det viste seg at guttene i vinterens løp klarte dette. En komité av offiserer arrangerte nemlig flere tilstelninger med dans i Blindes hus, og riflene ble på denne måten sikret og tatt i bruk i 1932. Et annet godt tiltak som offiserene satte i gang var en

soldatfest. Denne falt særdeles heldig ut, spesielt hos foreldre som så meget positivt på dette arrangementet.

På rådsmøtet i Sprøytehuset 15/2-1932 ble det henstilt til Rådsformannen å få det nye silkeflagget (1927 fanen red. anm.) ettersett og reparert. Det har dobbel duk som hadde seget ut, slik at det hadde dannet seg poser. Dette ble det straks tatt hånd om, og flagget ble ordnet hos Sundt & Co.

I henhold til vedtak, fattet på Rådsmøtet 15/2-32, ble dagen for festlighetene ved 75 års jubileet i 1932 diskutert, og man ble enige om at den beste dagen ville være søndag den 8. mai.

Chr. Pedersen har skjenket korpset en sort tavle til bruk under innstudering av øvelsene teoretisk, og det er en ting offiserene er svært begeistret for. Damene hadde satt i gang med å ordne huene og påsetting av nye, rene bånd. Sekretæren skriver, at ingen er helt ut klar over hvilken god nytte dette lille huset (Sprøytehuset) har gjort, og i hvor høy grad det har medvirket til korpsets trivsel. Huskomiteen har gjort en god vurdering når den drev i gjennom å få leiet huset. At det også er opphavet til Sandviksguttenes forening er det vel neppe noen som vet, men så er virkelig tilfelle. Som idligere nevnt, hadde komiteen (Aktiv Komité) en liten tilstelning der i anledning av at huset var ferdig innredet, og for at Storkomiteen kunne få et inntrykk av hva det kunne brukes til besluttet vi å avholde en pølsefest. Den ble meget vellykket og her, på denne pølsefesten, var det Alfred Skulstad fikk sin idé. Han sa til meg i kveldens løp: "Ja, sådan skal det være, enn om vi kunne få samlet flere Sandviksgutter og sitte sådan sammen og snakke om gamle dager, jeg skal sannelig" Slik fikk han ideen, og Sandviksguttenes forening ble stiftet 2. juni samme år.

Dette var beretningen fra Aktiv Komité fra 1931, og det må medgis at det var meget positive fremgangsrrike år disse 5 som har passert siden 1927.

Korpset kunne glede seg over nye skotteluer nye rifler, egen hytte på fjellet til fri disposisjon (først i 1936 sto den nåværende hytten ferdig, red. anm.) samt et trivelig sted for oppbevaring av korpsets effekter og avholdelse av møter og valg. Til det hele kommer så Damegarden som alltid senere har hatt en heldig innflytelse på korpset. Meget utviklende må man si det har vært. Man må her gi Aktiv Komité's sekretær, Christian Pedersen honnør for at han har bidratt til at etterslekten har fått glede av og innsikt i denne fremgangen for korpset. Uten hans innsats hadde historiekomiteen ikke hatt årvisse referater å bygge på for å skrive bataljonens historie.

Men det skjedde andre ting i 1931 som var både negative og positive Det negative kom som malurt i begeret idet Sprøytehuset, som de eldre og guttene gledet seg slik over, igjen kom i skuddlinjen. Det begynner med at fru Ditte Benemann-Berg, som vi har stiftet bekjentskap med tidligere, sender en skrivelse datert 25/2 til Carl O. Carlsen med innlagt skrivelse fra fru Blytt Birch, som klager over at der er tromming og støy fra kl. 06 om morgenen forårsaket av guttene i Sandvikens Bataljon. Fru Berg ber herr Carlsen ordne dette slik at ikke korpset forstyrrer naboene. Carl O. Carlsen svarer fru Berg den 27/3 at de beskyldninger som rettes mot korpset i høy grad er misvisende og uetterrettelige, idet det på det nevnte tidspunkt ikke har vært noe korps. Fru Birchs brever datert 21/2, og korpset har først begynt sine øvelser 8/3. Carl O Carlsen fortsetter sitt brev slik: "Noe tilhold i eller ved Sprøytehuset er det ikke utenom det øyeblikk effektene tas inn eller ut, og foregår dette på den stillferdige måten som da herr Lahn levde". Herr Carlsen lover imidlertid å snakke med rette vedkommende om saken som da vil påse at naboene ikke forstyrrer. Men det er dessverre ikke slutt med det. Fru Benemann sender et nytt brev datert 11/4-31, denne gang adressert til Alrik Dahl med de samme klager som de som er nevnt i hennes brev av 11/4, men denne gangen kommer klagene fra en Anna Arentzen, Sandviksveien 55. "Dette kan inte gå för seg" skriver fru Benemann. Igjen svarer Carl O. Carlsen i brev datert 20/4-31, og han skriver følgende: "Korpset har i et par uker hatt en utlodning i Sprøytehuset, idet en

del av Sandvikens unge damer har hatt en syforening til beste for korpset. Utlodningen som har foregått noen timer om aftenen, har vært preget av absolutt ro og orden, og herr Dahl og andre voksne medlemmer av komiteen har hele tiden vært til stede. Det opplyses videre at fru Anna Arntzen, som bor i samme huset som fru Birch, uten tvil må være påvirket av henne, og sier til komiteen, som alle er voksne, pålitelige menn, at denne aksjon er uvederheftig sludder".

Sinnene faller dermed til ro, og i fru Benemanns siste brev er hun mer bekymret for eiendommens tilstand idet hun underhånden har hørt at den ikke er i så bra da rennene trenger å fornyes og det er en lekkasje i huset. På hennes oppfordring får hun sendt et prisoverslag for hva en reparasjon vil koste, ca. kre 120.-. Som vi alle vet, måtte Sprøytehuset og hele Nessebjerget vike plass for utvidelsen av Sjøgaten, og leieforholdet mellom Lahns arvinger og Sandvikens Bataljon falt automatisk bort, antagelig med en viss billighetserstatning til fru Benemann og fru Ludvigsen. Men Sprøytehuset gjorde god nytte for seg så lenge det varte.

Når det gjelder de positive hendelser i 1931, trer opprettelsen av Sandviksguttenes forening i forgrunnen. Da det ikke er foreningens historie vi skriver, men korpsets, vil vi ikke bruke så mange sidene på dette, men kun ta med de innledende forberedelser. Likevel må vi føye til at Sandviksguttenes Forening og korpset i mange saker i årene fremover arbeider så parallelt, at vi ikke kan unngå å trekke foreningen inn i hendelsesforløpet til korpset, idet § 9 i Sandviksguttenes forenings lover har fått større og større betydning.

Denne lyder: "Foruten det i § 2 nevnte formål, skal foreningen etter evne også støtte Sandvikens Bataljon, forutsatt at forslag derom er fremsatt av styret. Beslutning fattes ved alminnelig flertall".

Sandviksguttenes forenings tilblivelse sakser vi fra foreningens første protokoll, begynt 1/6-1931, og der heter det: I Sandvikens Bataljons rådsmøte i mai 1931 fremkom kjøpmann Alfred Skulstad med tanken om å få dannet en forening av eldre og yngre Sandviksgutter. Ideen vant alminnelig tilslutning og det ble på møtet med en gang nedsatt en komité bestående av d' herrer Carl O. Carlsen, Alfred Skulstad, Sverre Andreassen, Chr. Pedersen og Georg Rosendahl der fikk i oppdrag å fremkomme med forslag til lover. Mandag 1. juni innkaltes til møte hvor den nedsatte komité fremsatte sitt forslag til lover for Sandviksguttenes Forening. Lovene medtas i den form som finnes innklebet på foregående side (i protokollen) og foreningen ble stiftet. Til styre valgtes til formann Bjarne Bergesen. Øvrige styremedlemmer Breder Gundersen, Einar Erichsen, Gustav Savland og Fredrik Skulstad jr.

Bergen, 1. juni 1931
Bjarne Bergesen (sign.)

I 1946 ble datoen korrigerert av formann Fredrik Skulstad (nevø av Alfred Skulstad) til å være 2. juni 1931 fordi som det står "iflg. dokumenter i beroende hos kjøpmann Alfred Skulstad".